

ÖZÜRLÜLERİN ÖTV ve MTV MUAFİYETİ BİRDEN FAZLA TAŞITI KAPSAR MI?

Dr. Ahmet OZANSOY*

Her sağlam insan, bir engelli adaydır.

1. Giriş

4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) Kanunu'nun¹ 7'nci maddesinin 2 numaralı bendi kapsamında ilk iktisabı yapılacak araçlarda özür- lülere için ÖTV istisnası uygulanmaktadır. 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi (MTV) Kanunu'nun² 4'üncü maddesinin "c" bendine göre; bu araçlar MTV'den de istisnadır. ÖTV istisnası 5 yılda bir kez kullanıl- abilmektedir. Bu makalede; özür- lülere 5 yıl geçtik- ten sonra aldıkları yeni araçların, eskilerinin elden çıkarılmaması durumunda ÖTV ve MTV karşısındaki durumu incelenecektir.

2. Taşıtların Alımında Özür- lülere Uygulanan ÖTV ve MTV İstisnalarının Yasal Dayanakları

ÖTV Kanunu'nun 7'nci maddesinin 2 numaralı bendi ile Kanuna ekli (II) sayılı listede yer alan kayıt ve tescile tâbi mallardan;

a) Motor silindir hacmi 1.600 cm³'ü aşmayan binek otomobilleri ile esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar, motor silindir hacmi 2.800 cm³'ü aşmayan eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar ile motosikletlerin, sakatlık derecesi % 90 veya daha fazla olan malûl ve engelliler tarafından,

b) Aynı araçların, bizzat kullanma amacıyla sakatlığına uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran malûl ve engelliler tarafından,

5 (beş) yılda bir defaya mahsus olmak üzere ilk iktisabı ÖTV'den istisna edilmiştir. Bu araçların ilk iktisabından sonra deprem, heyelan, sel, yangın veya kaza sonucu kullanılamaz hale gelmesi

* Bu makaledeki görüşler yazarına ait olup çalıştığı Kurum'u bağlamaz, yazarın çalıştığı Kurum veya göreviyle ilişki kurulamaz suretiyle kullanılamaz.

1 12/06/2002 tarih ve 24783 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

2 23.02.1963 tarih ve 11342 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

nedeniyle hurdaya çıkarılması durumunda 5 yıllık sürenin dolması beklenmeksizin tekrar araç alınabilmektedir.

MTV Kanunu'nun 4'üncü maddesinin "c" bendine göre de;

a) Sakatlık dereceleri % 90 ve daha fazla olan malûl ve engellilerin adlarına kayıtlı taşıtlar ile

b) Diğer malûl ve engellilerin, bu durumlarına uygun hale getirilmiş özel tertibatlı taşıtları

MTV'den istisnadır.

3. İstisnaların Süresi

ÖTV Kanunu'nda özür- lülere durumlarına uygun taşıtlar alırken istisna tutulan ÖTV, tüketim üzeri- den bir defada alındığından ÖTV ödenmeden satın alınan bir araç (5 yıl içinde satılmamak şartıyla) hurdaya çıkarılana kadar bir daha ÖTV'ye muhatap olmayacaktır. 5 yıl dolmadan satılması durumunda ise başlangıçta ödenmemiş olan ÖTV aynen ödenecektir.

MTV ise dönemsel olarak tekrarlanan bir servet vergisidir. Bu nedenle her yıl (ilgili yılda belirlenen miktar ya da oran üzerinden) yeniden tahakkuk eder. Özür- lü tarafından iktisap edilen ve MTV istisnası uygulanması bakımından yukarıdaki şartları taşıyan araç, satılmadığı sürece bu istisnadan faydalanacaktır. Aracın özür- lü olmayan birine satılması durumunda ise, satış yılının ilk 6 ayı içinde yapılmışsa ikinci altı ayın başından itibaren, satış yılının ikinci altı ayı içinde yapılmışsa izleyen yılın başından itibaren MTV'ye tâbi tutulacaktır.

4. Birden Fazla Taşıtların Sahibi Olma Durumu

İlk iktisabında ÖTV ödemeksizin taşıtların alması alan bir özür- lü, 5 yıllık süre geçtikten sonra yeniden ÖTV

ödemeksizin bir araç satın almak istediğinde üzerine kayıtlı olan ilk aracı elden çıkarmak zorunda mıdır?

Yasa'da, şartları belirlenen araçların madde metninde tanımlanan özürllüler tarafından 5 (beş) yılda bir defaya mahsus olmak üzere ilk iktisabı ÖTV'den istisna edilmiştir. Buna göre, 5 yıl geçtikten sonra özürllü isterse elindeki aracı ÖTV ödemeksizin satabilecek olmakla birlikte, ÖTV ödemeksizin ikinci bir aracı satın alabilmesi için böyle bir zorunluluğu yoktur. Önemli olan ilk aracın iktisabından itibaren beş yıllık sürenin geçmiş olmasıdır. Bu süre geçtikten sonra özürllü, halen üzerine kayıtlı bulunan aracı satmadan da ÖTV ödemeksizin ikinci bir taşıtı satın alabilecektir. Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'nın (MB-GİB) görüşü de aynı yöndedir. Verilmiş olan bir özeldede³; *“sahibi bulunan aracın ÖTV istisnasından yararlanılarak iktisap edilmiş olması halinde, bu aracı iktisap tarihinden itibaren 5 yıl geçtikten sonra ikinci bir aracın iktisabında Kanunun 7/2'nci maddesi kapsamında ÖTV istisnası uygulanması mümkün olup, istisna uygulanması için istisnadan yararlanılarak satın alınmış ve iktisabından itibaren 5 yıl geçmiş olan aracın elden çıkarılması gerekmemektedir”* denilerek durum açıklığa kavuşturulmuştur.

MTV açısından da kanaatimizce durum buna benzer olmakla birlikte MB-GİB'in görüşü aksi yöndedir. Yukarıda bahse konu olan özeldede; *“söz konusu istisna uygulaması malûl ve engelli kişinin sosyal hayata daha fazla katılımını sağlamayı amaçlamakta olup, 197 sayılı Kanun'da yer alan sakatlık istisnasından yararlanılarak ikinci bir taşıtın iktisabı halinde bu amaç aşılmış olacağından⁴, ikinci taşıt için motorlu taşıtlar vergisi istisnası uygulanmaması gerekmektedir. Buna göre, malul ve engelli adına birden fazla taşıtın kayıt ve tescilli olması halinde bu taşıtlardan malul ve engelli tarafından seçilen sadece bir tanesi için motorlu taşıtlar vergisi istisnası uygulanması gerekmektedir”* denilmektedir.

MB-GİB'in konuya yaklaşımı haklı olmakla birlikte, yasanın açık lafzı karşısında hukuki değildir. Vergi Usul Kanunu'nun (VUK) 3'üncü maddesine göre; *“vergi kanunları lafzı ve ruhu ile hüküm ifade eder. Lafzın açık olmadığı hallerde vergi kanunla-*

³ MB-GİB'in 20/12/2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.07.16.02-MTV-2010-50-397 sayılı yazısı. (Erişim: <http://www.gib.gov.tr/index.php?id=1028>, 25/02/2012)

⁴ Özürllünün ikinci bir taşıtının olmasının, sosyal hayata daha fazla katılma amacını aştığı iddiası çok muğlak bir yorumdur. Bu durum, her bir engellinin yaşadığı çevre, aile durumu, gelir düzeyi vs. açısından değişiklik gösterir. Vergi istisna ve muafiyetleri, özel yorumlara bağlı olarak düzenlenemez.

rının hükümleri, konuluşundaki maksat, hükümlerin kanunun yapısındaki yeri ve diğer maddelerle olan bağlantısı göz önünde tutularak uygulanır”. Görüldüğü üzere lafzın açık olduğu hallerde yorum yoluyla mükellefiyet tesisi mümkün değildir. Yasa; sakatlık dereceleri % 90 ve daha fazla olan malûl ve engellilerin adlarına “kayıtlı taşıtlar” ile diğer malûl ve engellilerin, bu durumlarına uygun hale getirilmiş “özel tertibatlı taşıtlar”ından bahsetmektedir. Burada **istisnadan faydalanılma bakımından herhangi bir süre ya da miktar kısıtlaması yer almamaktadır.** Yasa koyucu ikinci araç sahibi olmanın, engellinin sosyal hayata katılma amacını aştığını düşünse idi, tek bir araç için bu istisnayı getirdiğini yasa metnine açıkça derç ederdi. Bilakis yasa metnlerinde çoğul anlam taşıyan “taşıtlar” kelimesi kullanılmıştır. Buna göre; yukarıda sayılan şartlar dâhilinde özürllü tarafından satın alınan taşıtların, sayısı kaç olursa olsun MTV istisnasından faydalanması gerekmektedir. Hatta ÖTV ödemeksizin taşıt satın alan bir özürllü, beş yıllık süre geçmeden ikinci bir taşıt alması durumunda ÖTV ödemek zorunda kalacak ancak ÖTV ödeyerek satın aldığı bu araç için (% 90'fan fazla özürllü olmak veya aracı kendisi kullanacaklar açısından özel tertibat yaptırmak şartıyla) MTV istisnasından faydalanacaktır.

5. Sonuç

Özürllülere, belirli şartlar altında tanınan taşıt araçlarıyla ilgili ÖTV ve MTV istisnalarında, sahip olunabilecek araç sayısı bakımından bir kısıtlama getirilmemiştir. Özürllüler, yasadaki şartlara uygun olarak ÖTV ödemeksizin beş yılda bir taşıt satın alabileceklerdir. Beş yıllık sürenin tamamlanmasından itibaren ÖTV muafiyetinden faydalanarak yeniden araç almak istemeleri durumunda eski araçlarını elden çıkarmaları zorunluluğu bulunmamaktadır. MTV bakımından ise MB-GİB, özürllülerin sahip olacakları birden fazla sayıdaki araçtan, ancak özürllü tarafından seçilecek birinde istisna uygulanabileceği görüşündedir. Bu görüşün, bahse konu Yasa'nın açık lafzına aykırı olduğundan kanaatimizce hukuki değeri yoktur. Bu nedenle özürllülerin MTV Kanunu'nun 4/c maddesindeki şartlara uygun olarak sahip olacakları taşıtlar için MTV ödemeleri gerekmemektedir. Beş yıllık sürenin dolmamış olması nedeniyle özürllü tarafından ÖTV ödenerek satın alınacak taşıtlar da, MTV Kanunu'ndaki şartları taşıması kaydıyla MTV'den istisna sayılacaktır.